
1884

Av författaren till *Lektioner i kemi*

BONNIE GARMUS

Peck & Peck

Översättning av Molle Kanmert Sjölander

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

TIDIGARE UTGIVNING
Lektioner i kemi, 2022

Citatet på s. 64 är återgett i översättning av Eva Ribich och Charlotte Jung. Citatet på s. 116 är återgett i tolkning av Carl Elof Svenning. Citatet på s. 143 är återgett i översättning av Erik Lindman Mata. Citatet på s. 475 är återgett i översättning av Thomas Warburton. Övriga citat är översatta av bokens översättare.

Wahlström & Widstrand
Box 3159, 103 63 Stockholm
www.wwd.se
info@wwd.se

ISBN 978-91-46-24475-2
COPYRIGHT © 2026 by Bonnie Garmus
ORIGINALETS TITEL *Peck & Peck*
ÖVERSÄTTNING Molle Kanmert Sjölander
OMSLAG Nicky Steam, Emily Langford
SVENSK TYPOGRAFI Ilse-Mari Berglin
FÖRSTA TRYCKNINGEN
TRYCK ScandBook, EU 2026

1

Jag har blivit kallad tjuv, rebell, uppkomling, förrädare och – med tanke på de föregående kommer det följande kanske inte som någon chock – Intern 83A0956.

Fast oftast lystrar jag till Batter, ett rejält namn som gått i arv likt en släktklenod, fast varken från far eller farfar eller ens en uppburen avlägsen släkting, utan från en hund.

Jag har aldrig träffat hunden vars namn jag bär, han dog strax innan jag föddes. Men jag har alltid undrat om han hellre hade velat heta något annat. King. Spot. Kanske Rex. Problemet med att heta Batter är att det inte är ett riktigt namn, utan ett ord. En del menar att det är snobbigt, som Banks eller Bennett; andra hävdar att det måste ha utländska rötter. Och det finns de som frågar (trevande) om pappa var ”basebollfrälst” och det syftar på *batter* som i slagman eller om det är *batter* i betydelsen sockerkakssmet och att mamma är ”förtjust i att baka”.

Det är inte bara namnet som skiljer ut mig från mängden. Jag är dessutom enäggstvilling. Att jag sällan nämner det finns det ett gott skäl till: min bror var dödfödd. Innan ni börjar ömka mig kan jag tala om att Elvis Presley råkade ut för samma sak: hans bror överlevde inte heller. Vissa saker här i livet rår man inte över, de är ingens fel. Fast alltid när jag hör ”I’m so lonesome I could cry” fattar jag varför Elvis spelade in den.

Beträffande vad jag sitter inne för får jag egentligen inte berätta det om inte min advokat är med, men såpass kan jag säga att när medfångarna frågar vad jag gjort och jag svarar, så är det ingen

som verkar imponerad. Inte förrän jag säger att detta faktiskt är det *andra* brott jag varit inblandad i – det första begicks på sextiotalet och hade med narkotikaklassade läkemedel att göra – visar de mig någon som helst aktning.

2

VÅREN 1967 VAR jag tio år, och enligt vad som sas på nyheterna barkade allting åt fanders med buller och bång: Vietnam rasade, hippierna brassade, pastellerna bleknade, neonljusen bländade och radion skrällde av folk som skrek och skanderade.

Den enda som inte trodde att allt gick åt helvete med pukor och trumpeter var min mamma, Rainey Gray, en fyrtiotvåårig typsnittstecknare. Hon var gift med John Gray, min pappa som var fyrtiosex och historiker på det kommunala colleget och starkt åt-helvete-med-pukor-och-trumpeter-troende.

”Men hur fan *tänker* de?” minns jag att pappa gormade åt teven där Agent Orange rann, Detroit brann och astronauterna dog. ”*Sluta*”, krävde han för varje ny televiserad tragedi som tydligt visade att människan inte var snäll eller god, för varje barbarisk händelse som han var oförmögen att hejda men som han livet ut skulle ställas till svars för av kommande generationer. Sådant är historikerns öde – ingen tycks ta föreläsningarna om det förgångna på allvar.

”Visst är det avskyvärt”, instämde mamma. ”Men folk går åtminstone ut och protesterar. De gör åtminstone sin röst hörd. Och som yrkesman kan jag säga att demonstrationsplakaten är rätt hyfsade. AVSKAFFA VÄRNPLIKTEN går att läsa på en kilometers

håll. Fast det är tack vare Geoffrey Lee. Det är han som har ritat typsnittet. Impact heter det. Mycket god läsbarhet på långt håll."

Hon visste allt om typsnitt, mamma.

"Typsnitt", sa hon ofta, "är lika fundamentala som fysik, och varje bokstavsform lika grundläggande som atomen. All skriftlig kommunikation är avhängig den. Vill man förändra något sätter man bara några bokstäver i rätt ordning. Först ett ord, sen en mening. Bokstäver – i rätt ordning och med rätt typsnitt – är det bästa sättet att få folk att göra nåt bättre. Välja. Agera."

Mamma trodde stenhårt på både val och handling. Dygdighet kräver både och, som det ska visa sig. Men det gör brottslighet också.

"Hej, gubben", ropade hon när jag kom hem från skolan. Jag gick i fyran på Franklinskolan i Yuba City, en liten håla i den helvetiskt varma Central Valley en sex–sju mil norr om Sacramento i Kalifornien. I Yuba City finns Sutter Buttes, världens minsta bergskedja. Det är något jag alltid varit stolt över.

"Här inne är jag", tillade hon.

Jag släppte mina prylar i hallen och gick in till henne där hon satt böjd över köksbordet där det låg en trave kapslar.

"Jag får isär dem", sa hon och demonstrerade detta. "Och jag kan tömma dem", sa hon och skakade ut den öppnade kapselns innehåll i soppåsen. "Till och med fylla på dem igen kan jag", sa hon och pekade på ett paket florsocker. "Men hur jag än bär mig åt får jag inte ihop dem igen. De verkar ha ändrat på konstruktionen." Hon sneglade på klockan, strök luggen ur ansiktet och knåpade vidare.

"Vad är det för nåt?" frågade jag osäkert.

"Min medicin."

Mamma led av en åkomma som kallades nerverna. Jag visste inte riktigt vad nerverna var, men hennes var det fel på.

”Men ska du inte äta medicinen?”

”Jo, men jag gillar det inte. Jag mår pyton av den.”

”Kan du inte bara säga det till doktorn då?”

”Det har jag gjort, men alla läkare tror att de är Gud fader. De lyssnar aldrig. Hur var det i skolan?” sa hon. ”Har du lärt dig nåt idag?” Hon hade på sig en knallorange klänning som i rätt ljus fick hennes röda hår att likna glödande kol. Klänningen slutade strax över knäna och hade två stora, koncentriska cirklar mitt fram – en purpurröd och en rosa – så hon kallade den för rörligt målklänningen. Även om de andra mammorna inte hade tagit till sig 1967 års mode lika ivrigt som hon själv, sa hon ibland, så förstod hon att inte alla så gärna kastade sig huvudstupa in i saker – mat, mode eller vad det nu var.

”Men blir de inte arga om du inte tar din medicin, mamma?”

”Varför skulle de bli det, gubben?” sa hon och reste sig. ”Det är ju min kropp.”

Jag la ifrån mig kapseln. ”Men är inte det här din nervmedicin?”

”Jo”, sa hon, ”men det är inget fel att ha lite svaga nerver. Att vara svag i *anden* däremot – det är inte bra. Här”, sa hon, ”försök få ihop de här två.” Hon såg på medan jag pillade. ”Se där – bra gjort!” Hon log mot mig och gick bort till diskbänken. ”Hur som helst”, fortsatte hon, ”så är medicinen inte för min skull utan för din pappas. När jag tar den mår han bättre. Din pappa lider av ångest, ser du. Det gör nästan alla historiker. Det är för att de har sett det förflutna och vet att framtiden blir en repris på den.”

”Blir den? Varför det?”

”För att folk aldrig lär sig, gubben.”

”Men pappa säger att historiker lär folk om det förflutna för att de *ska* lära sig. Och inte upprepa misstagen igen.”

Mamma vände sig dröjande om. ”Ja, och varje år säger samma historiker – som även råkar vara pappor – till sina barn att en tjock karl i påkostad sammetsrock ska åla sig ner med en säck talande

dockor genom en trång och lortig skorsten som mynnar i en flammande helveteseld.” Hon gick tillbaka till bordet, tog två halvor av en kapsel och fyllde ena halvan med florsocker. ”Fortsätt”, sa hon. ”Vi måste bli klara med de här innan pappa kommer hem.”

”Men jag fattar inte”, sa jag nervöst när jag tryckte ihop kapseln igen. ”Varför mår pappa bättre om *du* äter pillren?”

”Det är invecklat med ångest”, sa hon och satte sig bredvid mig. ”Pappa är inte bara historiker, han lider av skuldkomplex också.”

”Vad är det?”

”Det är när man gör fel och erkänner det, men ändå inte kan förlåta sig själv. Om det fanns ett prov i förlåtelse – i att förlåta sig själv och andra – skulle de flesta bli underkända.”

”Vad har pappa gjort för f–”

”Att ens medge att man begått felet är inte lätt.” Hon tog ingen notis om min fråga. ”Människohjärnan är bättre på att skylla ifrån sig än att ta ansvar. Det finns faktiskt en del som rentav kan intala sig att det egentligen inte *var* deras fel eller – håll i dig – att det inte alls begåtts nåt fel. Ljuger man tillräckligt mycket för sig själv så tror man snart på lögnerna, gubben min. Det kallas självbedrägeri.”

”Så pappa . . .”

”Medgav sitt fel, accepterade det och bad om ursäkt, men har inte kunnat förlåta sig själv för det han gjorde – trots att jag har det. Och det gnager i honom. Därför har han ett skuldkomplex, därför har han ångest. Därför äter jag de här sockerpillren” – hon höll upp ett som illustration – ”för att han ska må bättre. För att han ska tro att han hjälper mig. För att han ska tro att medicinen lindrar mina trasiga nerver som gick sönder på grund av honom. Och visst, de var klena i början, men de har hämtat sig. Det är som sagt en klen ryggrad som är värst i längden. Jag vill inte påstå att det är världens vettigaste taktik – att äta sockerpiller – men det är som sagt invecklat med ångest. Liksom med äktenskap.”

Jag tänkte på att en av pappas studenter hade blivit dödad i Vietnam så sent som veckan innan. Med gråten i halsen snäste han åt mig och prasslade med tidningen och sa något om att de bästa *alltid* dör unga, och så gav han mamma en så konstigt sorgsen blick att det knöt sig i magen på mig. Min tvillingbror hade ju dött ung.

”Har du tagit din medicin, Rainey?” frågade han med skälvande händer, och hon sa ”Inte än”, reste sig, gick ut i badrummet och kom tillbaka med en skär kapsel och ett glas vatten. När hon svalt pillret sänkte pappa mycket riktigt axlarna, och snart var han som vanligt igen. Enda gången han inte blev det var när han pratade om Batter, hunden som jag är döpt efter. Om hunden nämndes gick han därifrån.

”Kan hundar få ångest?” frågade jag mamma.

”Jag vet inte riktigt om ångest är nåt man får – det är nog mer nåt man har. Och det är oftast ett resultat av chock, oro, dåliga upplevelser, livlig fantasi, tvivel, fruktan, vrede, olyckor, besvikelse eller för mycket kaffe.”

Mamma drack mycket kaffe.

”Alla har ångest”, fortsatte hon. ”Det är oundvikligt. Men ångest kan ta sig många olika uttryck, och vissa har mer än andra. Idrottsmän har prestationsångest, precis som skådespelare. Konstnärer har ångest därför att deras verk är subjektiva, i den meningen att det inte finns något sätt att mäta deras verkliga värde, det vill säga: vissa konstnärer kan ta sig vilka friheter som helst, medan andra aldrig blir konstnärer vad de än gör – om du fattar? Som de där poeterna du läser, de har ångest hela gänget, fast det är mest för att de vet att poesi är det konstnärliga bottenskrapet och att de aldrig kommer att tjäna nåt på det. Att inte ha nog med pengar skapar stark ångest. Det gör krig, anhöriga, oväsen, industriella revolutionen, genetik, tidsbegränsade prov, dålig kost, dåligt väder och företagskulturen också. Har du läst Audens *The age of anxiety*?

Inte? Lugn, du är i gott sällskap. Vad var det du frågade nu igen? Om hundar har ångest? Ja. Men inte Batter."

"Jag gillar Auden."

"Gör du?"

Ja, det gjorde jag. Som de flesta barn hade jag börjat med Dr. Seuss rim, men till skillnad från de flesta barn bara fortsatte jag. Varför vet jag inte riktigt. Delvis för att de flesta dikter var så korta, tror jag, men också för att de innehöll hemliga budskap som man måste avkoda. För att fatta måste man läsa dikten om och om igen: alltså verkligen *tänka*. Ta Auden, till exempel. Han skrev: "Ondskan är oansenlig och alltid mänsklig och delar säng med oss och sitter med vid vårt bord." Först trodde jag han menade att ondskan inte var nån stor grej på grund av ordet *oansenlig*. Men sen fattade jag att Auden menade att man ska sluta noja över monster under sängen för de är inget mot de riktiga: Stalin, Lee Harvey Oswald, alla mobbare i hela universum.

"Fast egentligen stämmer inte det", sa mamma och klappade mig på armen för att få mig att återgå till kapslarna. "Batter hade ångest dagen då jag fick honom. Antagligen för att han undrade var jag höll hus."

"Vad menar du? Hur kunde Batter veta att du skulle komma?"

"Jag sa inte att han visste det. Jag sa att han nog undrade var jag höll hus. Sådär är livet, gubben. Tidsmässigt oförutsägbart. Man vet att nåt ska hända, man vet bara inte när."

Jag försökte se det framför mig. Mamma åkte till ett djurskyddshem, valde en hund, tog hem honom, sa till sina föräldrar att det var på grund av livets oförutsägbarhet – och de sa *Javisst, gumman*? Ånej. Jag hade bara träffat mormor och morfar en gång, men de hade då inte verkat särskilt *javisstgummiga* av sig.

"Du har ju alltid sagt att morfar och mormor inte gillade husdjur."

"Även solen har sina fläckar."

”Men du fick ha Batter.”

”*Fick* är nog inte rätt ord.”

Hon tömde några kapslar till. ”Det här har jag ju sagt förut”, sa hon. ”Jag åkte inte till djurhemmet för att jag *kände* för det, utan för att jag var *tvungen* – för om jag inte hade gjort det skulle Batter inte ha kunnat göra allt det viktiga han skulle göra.”

”Som att . . . ?”

”Ja . . . hjältemodiga saker.”

Jag himlade med ögonen.

”Gör dig inte lustig”, bannade hon. ”Att vara hjälte är krävande. Det är inget man automatiskt föds till eller magiskt förvandlas till. Vem som helst kan bli hjälte, men de flesta har inte lust att göra den uppoffringen.”

”Jag vet, mamma, men en *hund*?”

”Du undrar hur en hund kan bli hjälte. Det är en utmärkt fråga och svaret är enkelt: han får hjälp. Alla proffshjältar får hjälp. Som i ditt seriealbum – Läderlappen. Läderlappen får ju hjälp. Han har – vad heter kommissarien nu igen?”

”Kommissarie Gordon.”

”Och så den unge killen.”

”Robin. Dick Grayson.”

”Just det, kommissarie Gordon och Robin. Fast jag undrar hur stor hjälp de där bägge egentligen är. Det verkar jämt vara kommissarien som ber om hjälp, och Robin är ju mer som en hjältepraktikant. Som knappt gör nånting.”

”Du menar alltså att Läderlappen *inte* får nån hjälp”, sa jag och tryckte ihop de båda kapselhalvorna igen.

”Jo, det får han. Men hjälpen kommer oftast från oväntat håll. Från en som ingen räknar med. I det här fallet Alfred, butlern.”

”Nej, Alfred städar bara i residenset.”

”Javisst. Och handtvättar Läderlappens fladdermusdräkter, och vaxar Batmobilen, och lagar gourmetmiddagar, samtidigt som han

får miljonärsfamiljen Wayne att te sig helt normal för omvärlden. Vilket den inte alls är. Till exempel: Bruce Wayne försvinner från sin egen cocktailbjudning för femtionde gången, Dick Grayson kan inte förklara varför han inte går i skolan, nyfikna gäster undrar vad fasen som pågår nere i källaren. Och vem frågar de om allt detta? Jo, Alfred. Som genast snor ihop en rad genomskinliga bortförklaringar som alla av nån anledning bara tror på."

"Alfred är alltså proffslögnare."

"Nej, det jag menar är att Läderlappen och Alfred var ett team. Precis som hund-Batter och jag. Jag gjorde det *jag* måste göra för att Batter skulle . . ."

". . . bli den han var menad att vara."

"Precis! Nu har du fattat!" Hon lät lättad. "Vill man göra en insats i verkliga livet kan man vara antingen Läderlappen eller Alfred. Båda är lika viktiga." Hon borstade av bordsskivan med handen. "Titta, vi är klara!"

Och det var vi. Men jag blev inte klok på om jag hade varit till nytta eller skada för mamma, så jag kände mig rätt ångestfylld själv.

3

NÄSTA DAG I skolan tillkännagav fröken, mrs Barksdale, att det var yrkesorientering den veckan och frågade oss i tur och ordning vad vi skulle bli – inte göra, utan *bli* – när vi blev stora.

"Ballerina", sa en flicka med en hästsvans så stram att ögonen drogs till smala springor. "Flygvärdinna", sa en annan. "Vice vd på säljavdelningen", sa en kille som jag hade jättesvårt för. "Veterinär."

”Brandchef.” ”Doktor.” ”Tevestjärna.” Och så vidare. Jag hade ingen aning om var de fick det ifrån, allihop.

”Du då, Batter?” sa mrs Barksdale. ”Vad ska du bli när du blir stor?”

”Poet.” Ganska många skrattade.

”En hedervärd målsättning”, sa fröken uppmuntrande. ”Fast ett ska du veta: att vara poet innebär att du får möjlighet att ha *två* jobb samtidigt. Det beror på att poetens inkomst inte alltid är . . . hur ska jag säga? Nöjaktig. Men en poet som har två jobb kan både äta och skriva. Vad skulle du vilja ha för annat jobb så att du kan göra både och?”

”Saken är den att jag skulle skriva jämt”, förklarade jag. ”Så jag skulle nog inte hinna med ett jobb till.”

”Robert Frost jobbade som skomakare”, påminde hon. ”Walt Whitman var kontorist.”

”Yeats hade inget annat jobb.”

”Är du redan bekant med Yeats? Då vet du kanske också att han var besutten godsägare. Det vill säga att han ägde en massa mark – han var född förmögen.” Tonfallet antydde att hon var medveten om att hennes elever, de flesta från strävsamma lantbrukarfamiljer i Yuba City, inte var det. ”Förmögna har som regel andra valmöjligheter”, sa hon vänligt. ”Så jag föreslår att du går hem och funderar på ett roligt andrajobb som du skulle kunna ha, och så berättar du det imorgon. Och hörni – glöm inte att vi ska till naturhistoriska museet imorgon förmiddag. Där kan man också få många tips om yrkesval!”

När vi gick in på museet dagen därpå kunde jag inte låta bli att undra vad fröken Barksdale hade menat med tips om yrkesval. Vilka yrken då? Begravningsentreprenör? Där var ju fullt av skelett överallt.

”Fortsätt nu, Batter”, sa fröken Barksdale. ”Museet är stort och

vi har två våningar kvar. Ta ett foto. Då kan du titta igen när du kommer hem."

"Är dronten borta för gott, alltså?" sa jag och knäppte ett kort av ett diorama med min kamera, en Brownie 127. Scenen visade en konstig fågel, och i bakgrunden kom några karlar i underkjol smygande och såg hungriga ut.

"Ja", sa hon. "Holländarna påträffade dem på en obebodd ö i Indiska oceanen. Drontarna hade flugit dit för att fly undan rovdjuren på fastlandet, och de flög aldrig därifrån, för det behövdes inte. Inte förrän holländarna kom hade de behövt det. Men vet du vad? Då kunde de inte. För då fungerade inte vingarna längre. Nån som vet varför?"

"Evolutionen", sa Ruth, klassens ljus.

"Alldeles riktigt. Bort med det som inte behövs – det är evolutionens princip. Så när holländarna dök upp hade drontarna inget annat val än att låta sig bli ihjälslagna. Vet ni vad det kallas?"

"Massmord?" gissade min kompis Bill.

"Dumhet. För om holländarna hade låtit en del drontar leva skulle de ju ha haft mat i fortsättningen också. Men nej då, de slog ihjäl allihop och så var dronten utrotad. Utrotar, ska ni veta, gör de som har kortsiktiga mål och saknar förutseende. Okunniga människor. Såna finns det överallt."

"Jag vill döda en dront!" gapade Kyle, klassens mobbare.

"Tack för att du illustrerade detta, Kyle", sa fröken Barksdale.

Enligt museets informationsblad kunde namnet "dront" komma från besättningen på ett holländskt fartyg som kallade fåglarna för *dronte*, som betydde "uppsvälld". De kunde även ha kallat dem för *dodoor*, trög, eller *dodaar*, fet om röven. De lindade inte in det, holländarna. Inte museets informationsblad heller.

DET ENDA SOM KAN MÄTA SIG MED VÅR FÖRMÅGA ATT FÖRSTÖRA, ANTINGEN GENOM ATT DÖDA ELLER GENOM

ATT FÖRDÄRVA ARTERNAS NATURLIGA MILJÖER, ÄR VÅR OFÖRMÅGA ATT FÖRESTÄLLA OSS NÅGRA SOM HELST KONSEKVENSER, stod det.

”Förstår ni, barn?” frågade fröken Barksdale. ”Det betyder att man ska tänka efter före. Gör vi inte det kommer vi också att dö ut, och utomjordingarna kommer att öppna museer med en massa dioramor där man får se vilka som var de riktiga dronterna. *Människan dog ut*”, sa hon med *Twilight Zone*-röst, ”*därför att de slutade använda hjärnan. Därför att de blev lata och byggde maskiner som tänkte åt dem. För oss ter sig sådana misstag obegripliga, men människan var vida känd för sin exempellösa dumhet.*”

Alla glodde mållöst på fröken.

”Nu går vi och tittar på dinosaurierna”, sa hon muntert. ”De är utdöda de med.”

4

YRKESORIENTERINGSVECKAN TOG ALDRIG slut.

”Jag träffade en så spännande människa idag”, sa mamma en kväll efter maten. ”En chefsåklagare. Tänk att vara vuxen och gå på fest och säga: *Jag? Nämen jag är chefsåklagare.* Alla andra skulle bli gröna av avund, det kan jag slå vad om.”

”Folk gillar chefsåklagare”, instämde pappa. ”Vet du vad de gillar mer? Ekonomiska rådgivare. Ingenjörer. Läkare.”

När han nämnde läkare mulnade mamma och vände sig mot mig och min bok. ”Vad är det du läser, gubben?” frågade hon och kikade över axeln på mig. Efter en kort tvekan satte hon på läsglasögonen för att se bättre. ”Det där är 22-punkters Helvetica”,

sa hon och pickade med fingret på sidan. ”Helvetica är designat av schweizarna. Det är avsett för fakta, siffror, tågtidtabeller – kalla hårda sanningar och fakta. Är det här en lärobok?”

”Nej.”

”Bra, för det är fullt med fel i läroböcker. Helvetica är ett sans-serifft typsnitt”, sa hon, men det visste jag redan. ”’Sans’ betyder utan, och ’seriff’ betyder, ja, alltså, seriff. Seriffer ger orden större tyngd – fattar du hur jag menar? Betydenhet. Inte så att Helvetica inte har sin plats här i världen, det är bara det att det är trist. Men vad är det som är så trist och oviktigt att det inte kvalificerat sig för seriffer?”

”Dikter.”

Pappa tittade upp. De utbytte en blick.

Den förälder finns inte här i världen som vill att deras barn ska bli poet. Kirurg, ja; poet, nej. Är det att undra på? Behöver man en transplantation gör poesin ingen nytta. Vill man köpa en bostad kan man inte lämna poesi som handpenning. Man får inga flygresor till Tahiti genom att samla poesipoäng. Ingen har någonsin uttalat meningen *Jag har tjänat storkovan på poesi*.

Jag fattade alltså varför mamma och pappa ville att jag skulle satsa på en framtid som lovade ekonomisk stabilitet. För att de själva inte hade gjort det. Pappa hade aldrig doktorerat, vilket innebar att han var lärare och inte docent eller professor, vilket innebar att hans lön var en spottstyver. Mamma hade gått en sjuksköterskeutbildning, men sedan en patient dött till följd av ett typografiskt fel hade hon hoppat av och sadlat om till typsnittstecknare. Även det med en försumbar lön.

Och det var inte så att de inte älskade att jobba med historia och typografi – det gjorde de, men det var snarare så att kärleken var obesvarad. Vilket löneutbetalningarna vittnade om.

”Vad sägs om att bli pilot då?” kunde pappa fråga. ”Folk är tokiga i piloter.” ”Piloter behöver inte köpa kläder själva”, kunde mamma tillfoga. ”De får uniform av flygbolaget – och pension också. Tänk på det, du som avskyr att handla kläder.”

De försökte också uppmuntra mina dolda talanger – som måste ha varit oerhört väl dolda, för de visade sig aldrig en enda gång. Som på idrottsdagen när jag kom sist i femtiometersloppet? Då klappade mamma mig på ryggen och påminde mig om att många OS-löpare hade sprungit sakta i början. ”Ta Wilma Rudolph, till exempel”, sa hon. ”Hon övervann sin polio och blev olympisk guldmedaljör till slut.” ”Och du har ju inte ens polio”, påpekade pappa.

Samtidigt lassade fröken Barksdale på mig biografier där det stod om allt viktigt som forskare och senatorer hade åstadkommit. ”Ditt andrajobb”, viskade hon när hon la ännu en bok intill traven med poesiantologier på min bänk. ”Så att du både kan äta och skriva.”

Jag gjorde mitt bästa för att verka intresserad av alla förslag, och tro mig, jag ville verkligen. Det är ingen lek att växa upp i en familj som har mer pengar i växelmyntsburken än på banken. Inte så att vi behövde ge oss ut och tigga, men såpass knapert hade vi det att elen stängdes av ett par gånger.

Det var därför jag i tysthet hade bestämt mig för att bli poet eller basebollspelare. Nej, förlåt. *Världsberömd* poet och/eller *världsberömd* basebollspelare, menar jag. *Världsberömd.* Där låg tonvikten. Världsberömda tjänade massor.

Men den föresatsen grusades dagen då jag upptäckte att världskändisskapet medförde sina egna bekymmer.

”Tog Shoeless Joe *mutor*?” utbrast jag där jag satt vid köksbordet och läste en biografi om honom. ”Och sju andra i hans lag?”

”Du syftar på White Sox”, sa mamma som just gläntade på ugnsluckan så det vällde ut svart rök på alla sidor om den. ”Baseballspelarna som sålde matcher i World Series 1919.”

”Men Shoeless Joe hade ju ett av världens bästa slaggenomsnitt! Han behövde väl inte de pengarna!”

”Alla behöver pengar”, sa mamma. ”Finns inte en människa här i världen som säger *Jag har precis så mycket som jag behöver. Nu räcker det, tack.*”

”Men Shoeless . . .”

”Det är psykologiskt”, sa mamma. ”Hur mycket man än har så har man aldrig nog.”

”Har vi nog?”

Dödstyst.

”Vad blir det till middag?” frågade pappa som kom in genom bakdörren.

”Har du tagit mutor någon gång?” frågade jag mamma.

”Nej, nej, lilla gubben, jag är ju typsnittstecknare, en sån är det ingen som vill muta. Fast helt ärligt skulle jag gärna vilja bli tillfrågad åtminstone *nån* gång. Tänk att nån tillskriver en ett sånt inflytande att den kan tänka sig att betala en för att fuska. Fast mutor är bedrägliga, för de skapar två brottslingar på samma gång: den som mutar och den som tar mutan. Så är det inte med vanliga brott. Ett rånoffer blir visserligen av med plånboken, men blir inte bannlyst från basebollen livet ut.”

”Men . . .”

”Det verkliga brottet i sammanhanget var att Shoeless Joe var analfabet. Alla ska kunna få en utbildning. Eller hur, John?” sa hon och kramade om pappas slokande axel. ”Utbildning förändrar livet.”

”Hur är det, pappa?”

”Jag har marinerat broilern i den sista skvätten bourbon”, sa hon till honom. ”Hoppas du inte ville ha ett glas, för den tog slut.”

Han suckade tungt.

”Det är jobbigt att undervisa i historia”, sa hon och klappade pappa på axeln igen. ”Och vet du vad som gör det ännu jobbigare? Att veta att historien beror helt på vem som berättar den. Till exempel hävdar en del historiker att Columbus upptäckte Amerika, medan andra menar att han inte skulle hitta rätt inne på stormarknaden en gång. Och vad betyder egentligen ’upptäcka’? Indianerna var ju redan här. Såvitt jag vet var det inga indianer som sa ’Å – tack för att du har upptäckt oss! Vad händer nu?’”

Pappa lutade huvudet i händerna.

”Det jag försöker förklara”, fortsatte mamma, ”är att duktiga historiker alltid försöker komma åt sanningen i det förflutna. Men det är svårt eftersom de inte kan prata med alla de skulle behöva prata med. De är nämligen döda.”

Mamma ställde två små förkolnade fåglar mitt på bordet. ”Nytt recept.”

Pappa suckade tungt igen.

”Är det så, pappa? Att alla du skulle behöva prata med är döda?”

Den tredje sucken var allra längst.